DODATEK DO N° 26.

Dnia 20 września 1838.

— Pan Samuel Nowoszycki z Krzemieńca umieścił w Tygodniku Petersburskim następujące dodatki bibliograficzne do dzieła Bentkowskiego o Literaturze, obejmujące druki nieznane autorowi Historyi Lit. Polskiéj.

1). *Postille katolickiéj mniejszéj*, która ma w sobie kazania na święta Panny Maryi i t. d. przez Jakuba Wuyka Theologa Societatis Jezu. W Krakowie, w drukarni Andrzeja Piotrkowczyka roku Pańskiego 1605. To wydanie powiększone kilką nowemi kazaniami nieznane Bentkowskiemu. Godne zaiste przedrukowania dla wzorowego stylu i zdań w niem zawartych, toż upowszechnienia dla pożytku duchownego.

2.) Biblia, to jest księgi starego i nowego testamentu i t. d. przez Jakuba Wuyka. Przedrukowane we Wrocławiu w drukarni akademickiéj Coll. Societ. Jezu, roku Pańskiego 1740 in 8 majori. Po karcie tytułowej i Aprobacyi Arcybiskuba Gnieźnieńskiego następuje przygotowanie do pożytecznego czytania pisma S. — Bentkowski wspomina wydanie Wrocławskie Biblii z tegoż 1740 r. lecz powiada że wyszło obok z textem łacińskim, to zaś jest w polskim tylko języku sporządzone.

3). Książeczka do nabożeństwa w 12, gockim drukiem, w któréj niedostaje tytułu, lecz jest przemowa przypisana Wielmożnemu J. M. P. Wawrzyńcowi Drzewińskiemu Czasznikowi Wołyńskiemu, pod datą 8 Decemb. 1624 r. z Wilna. Dzieło to z rzadką wymową, logiką i w duchu prawdziwie religijnym napisane stylem prześlicznym jeszcze w złotym wieku dla języka Polskiego, jest rzadkiem zjawiskiem w literaturze naszéj; dotąd niezdarzyło mi się widzieć książki do nabożeństwa gruntowniéj napisanéj, i któraby doskonaléj odpowiadała swojemu celowi. Oprócz wia-

domości historyczno-kościelnych na różnych miejscach tego dzieła rozrzuconych, w wykładzie liturgii świętéj znajduje się ważna do dziejów kościoła wzmianka z roku 1589; że Hieremiasz patryarcha Konstantynopolski był w Koronie Polskiéj i w Wielkiem Księstwie Litewskiem, i że objaśniał Chrześcianom wyznania Greckiego obrzędy i naukę téj cerkwi. Żaden bibliograf o tem dziełku niewspomniał.

4). Mathiæ Strubyczii Livoniensis, brevis atque accurata Livoniœ Ducatus Descriptio Historico-geografica etc. Amstelodami. apud Abraham Strander 1727, in 8 z dedykacyą Strubycza Królowi Stefanowi. Całe to dziełko składa się ze trzech rozdziałów: w pierwszym, autor wymienia porządkiem chronologicznym władców Inflant, w drugim mówi o położeniu Księstwa Inflantskiego; w trzecim naostatek, opisuje prowincye Księstwa Inflantskiego, wylicza jego biskupstwa, dycezye, miasta i twierdze z wyrażeniem do kogo należą. Uważane jako źródło do geografii, do dziejów Inflant i Polski; toż jako materyał do statystyki niepowinno być obojętnem dla badaczów rzeczy krajowych.

5). Reguły Soc. Jezu w Krakowie r. P. 1623 bez wyrażenia typografii, in 8, gockim drukiem. W dziełku tem od Bentkowskiego niewspomnianem czystość języka najstaranniéj jest zachowana, ułożone bardzo dobrze i posłużyć może do dziejów Zakonu Jezuickiego, do wyświecenia choć w części jego ducha i przyczyn wzrostu, a w ogulności do historyi kościelnéj w kraju naszym. Na str 70, użyty jest wyraz *jakość* który krytykom tegoczesnym zdawał się być nowym; gdy tymczasem jeszcze w epoce kwitnienia mowy był upowszechnionym. Tak częstokroć dzisiejsi pisarze bywają obwiniani o tworzenie nowych wyrazów, kiedy przez zgłębienie ducha dawnych pism, przywracają dobre, niesłusznie w czasie skażenia stylu zapomniane.

6). M. J. Conr. Boeckmanni, Schediasma Historico-Literarium de Doctis Nicolais. Wittembergæ 1712 in 8. Dzieło to jest przez cudzoziemca napisane, wszakże znajdują się w niem ważne artykuły o pisarzach polskich niewzmiankowanych od Bentkowskiego, albo których dzieła on nie wszystkie przytacza. I tak na

str. 8 czytamy: Nicolaus Arnoldus, Polonus, Teologiæ Doctor et professor in Academia Franckerana, natus est 1618 denatus 1680. Autor wielu pism kontrowersyi religijnéj. Str: 48 Nicolaus Sienicius, Archi-Camerius Chelmensis, in Comitiis Petricoviensibus an 1565 Marchalcus seu Director delegatorum ordinis equestris, ibidemque, in colloquio cum Trinitariis habito, Interlocutor ex parte Unitariorum fuit. Przy końcu tego artykułu jest ważna wiadomość, jakoby Siennicki zebrał w jedno wszystkie akta królestwa i kościelne, które po jego śmierci miały być przeniesione do Zamościa i tam zachowane. Może się dotąd znajdują w bibliotece Zamojskich.

7). Historja o Argienidzie Królewnie Sycylijskiéj, z łacińskich ksiąg Jana Barklajusza i t. d. drukarni Fran. Cezarego r. P. 1704 in 8. Z końca przemowy dojrzeć się daje, że typograf Cezary nietylko jest wydawcą ale i tłumaczem téj książki. Z czasu, kiedy smak dobry już się był zepsuł, przyjemnie jest czytać to dzieło prozą napisane, w którem czystość i nieskazitelność języka zachowano.

8.) Constitutiones Synodales Diæcesis Luceoriensis et Brestensis etc. a Boguslao Rupniewski Episcopo Luceor. et Brest., Lucceoriæ in Ecclesia Cathedrali etc. celebratæ et promulgatæ. An. Dom. 1726 die 21 Octobris — Varsoviæ. Typis Scholarum Piarum, in folio. Rok wydrukowania nie wyrażony. Badacz historyi znajdzie tu wiele materyałów i źródeł do dziejów Kościoła Polskiego; w wyliczeniu zaś poszczegółowem podziału obu dyecezyi na dekanaty i parafieje, z wymienieniem wsi do nich należących, można stosunkowo wnioskować nie tylko o zamożności i wyposażeniu kościołów, oraz o stanie dziesięciny w tym kraju, ale nadto o przestrzeni geograficznéj i granicach obojga dyecezyi i województw.

9.) Poselstwo wielkie Rafała hrabi na Lesznie Leszczyńskiego i t.d. od Króla Augusta II i Rzeczypospolitéj do Mustafy II i t.d. z roku Pan. 1700 odprawione, a przez Franc. Paklateckiego zupełnym dyaryuszem r. p. 1744 do druku podane w Poznaniu, w drukarni akademickiéj. Autor naoczny świadek poselstwa ma.

luje wyraziście Turcyę i Polskę, oraz w sporności obyczaj obojga narodów dziwnie dobrze wykreśla. Jego dzieło zawierając ważne i ciekawe szczegóły i objaśnienia wielu faktów historycznych, do źródeł dziejów może się policzyć.

10) Organy, czyli odpowiedź na list przyjaciela z Warszawy, bez wyrażenia miejsca i roku wydania in 8. arkusz jeden. Pismo powszechnie przyznane Krasickiemu. Bentkowski wspomina że je czytał w rękopisie, ale niewierzy aby było drukowane.

DONIESIENIA PŁATNE.

Polujan (z uniwer. Wileń.) zgłosi się do Księgarni Polskiéj. (69).

— Ignacy Mieroszewski i Wilhelm Chalecki zgłoszą się do Bankiera Rougemont de Lowenberg mieszkającego w Paryżu, na ulicy Bérgère N. 9, (70).

— Drozdowski mieszkający niedawno w Paryżu na ulicy Bellefond N. 25 raczy zajść do Księgarni Polskiéj po odebranie zostawionéj dla niego paczki książ. (71)

— Pani *Gatti de Gamond*, która w Bruxelli założyła własnym kosztem i staraniem szkołę bezpłatną dla ubogich panien, wydała w tych dniach na widok publiczny dzieło pod tytułem : *Fourier et son systéme*. Autorka nietylko daje dokładny obraz nauki Fouriera, ale nadto rozbiera najważniejsze zadania dotyczące obecnéj społeczności, a co nas bliżéj dotycze, poświęca oddzielny rozdział *usamowolnieniu włościan w Polsce*, gdzie wykazuje jak łatwo można za pomocą nauki Fouriera *zbogacić dziedziców* przez *uwolnienie i uszczęśliwienie ich poddanych*. Niejest to pierwsza praca Pani *Gatti de Gamond*. Jej artykuły filozoficzne ściągnęły powszechną uwagę w dawnéj Revue Encyclopedique. Dzieło jéj o stanie kobiet w XIX wieku, dziś zupełnie rozprzedane obejmuje wiele trafnych i gruntownych uwag.

Cena tomu składającego się z 27 arkuszy jest fr. 7 dla Emigracii fr. 6 z przesłaniem *sous bande* fr. 7 (72)

W DRUKARNI BOURGOGNE ET MARTINET, RUE JACOB, 30.